

Міністерство внутрішніх справ України

Харківський національний університет внутрішніх справ

**ШЛЯХ УСПІХУ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
(ДО 26 РІЧНИЦІ ЗАСНУВАННЯ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ)**

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

(20 листопада 2020 року, м. Харків)

**Харків
ХНУВС
2020**

УДК [378.6:351.74](477.54)“1994/2020”(06)
Ш70

Редакційна колегія:

Д. В. Швець (голова), О. М. Бандурка, С. М. Гусаров, С. М. Бортник, М. Ю. Бурдін,
А. М. Клочко, Л. В. Могілевський, В. А. Греченко, І. В. Щербакова

Упорядник

доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України В. А. Греченко

*Друкується згідно з рішенням оргкомітету за дорученням
Харківського національного університету внутрішніх справ
від 11.11.2020 № 160*

Шлях успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці
Ш70 заснування Харківського національного університету
внутрішніх справ) : матеріали міжнар. наук.-практ. конф.
(м. Харків, 20 листоп. 2020 р.) / редкол.: Д. В. Швець (го-
лова), О. М. Бандурка, С. М. Гусаров та ін. ; МВС України,
Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2020.
548 с.

Збірник містить більше 200 тез доповідей, присвячених становленню та розвитку Харківського національного університету внутрішніх справ, а також дослідженню актуальних проблем філософії і теорії права, адміністративного, кримінального, цивільного права, криміналістики, психології та педагогіки, історії держави і права, української культури та мови.

УДК [378.6:351.74](477.54)“1994/2020”(06)

Матеріали викладено в авторській редакції з незначними коректорськими правками. За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання, фактичних даних, цитат, власних назв, географічних назв, а також за розголошення фактів, що не належать відкритому друку, тощо відповідають автори публікацій та їх наукові керівники.

Електронна копія збірника розміщується у відкритому доступі на сайті Харківського національного університету внутрішніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Видавнича діяльність. Матеріали науково-практичних конференцій, семінарів, тощо».

ЗМІСТ

ЄФРЕМОВА І. О.	
Відшкодування за Сімейним кодексом України моральної шкоди, завданої жінці або чоловікові внаслідок позбавлення їх можливості здійснення репродуктивної функції.....	26
БАКУМОВ О. С.	
Правозахисна функція судової влади як реальне втілення відповідальної держави.....	29
БАНДУРКА О. М.	
Модель сучасного працівника поліції.....	31
ГУСАРОВ С. М.	
Зміст та значення правозастосовної діяльності органів (підрозділів) Національної поліції України в контексті реформування системи МВС України.....	33
СОКУРЕНКО В. В.	
Актуальні проблеми правового забезпечення професійної освіти в Україні.....	37
ШВЕЦЬ Д. В.	
Формування особистості працівника поліції в умовах трансформаційного суспільства	40
БОРТНИК С. М.	
Зміст, особливості та елементи часу відпочинку поліцейських.....	43
БУРДІН М. Ю.	
До витоків поняття «ліберальна держава».....	47
КЛОЧКО А. М.	
Вплив міжнародно-правових стандартів на формування національної політики України у сфері правоохоронної діяльності.....	48
ГОЛОВКО О. М.	
Витоки вітчизняної державно-правової думки.....	51
МОГЛЕВСЬКИЙ Л. В.	
Об'єктивна обумовленість єдності й диференціації правового регулювання трудових відносин працівників Національної поліції України	55
ЛУКАШ С. С.	
Особливості проведення колективних переговорів у деяких країнах ЄС, Великобританії та США за умов пандемії COVID-19.....	59
ЯКОВЛЄВ Р. П.	
Модель системи управління безпілотним літальним апаратом у польоті.....	62
МИНАЛКОВ У. К.	
Legal and Organizational Problems of Combating crimes by Law Enforcement Agencies Bulgarian Experience and Examples of Combating and Preventing Conventional Crimes	66
АБРОСЬКІН В. В.	
Трансформація функцій закладів вищої освіти МВС України МВС в умовах сьогодення.....	69
БАБАК Г. С., КРАСНОВА Н. В.	
Національно-культурний компонент навчання іноземної мови та засоби його засвоєння	72
БАЙБАК А. Г.	
Деякі особливості нормотворчої діяльності Кабінету Міністрів України	73

КОЛОМІЄЦЬ Ю. М., ОБЗОР А. С.	
Засоби протидії Європейського Союзу поширенню COVID-19 крізь призму забезпечення права на охорону здоров'я.....	248
КОЛОТІК А. С.	
Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин зі спеціального пенсійного забезпечення	251
КОМЗЮК А. Т., КОМЗЮК М. А.	
Щодо ролі Конституції України в регулюванні адміністративної поліцейської діяльності	254
КОНДРАТОВ Д. Ю., ГУРЕНКО Д. Ю.	
Охорона життя працівника правоохоронного органу в системі кримінально-правового захисту діяльності осіб у зв'язку з виконанням ними службового або громадського обов'язку	257
КОРОБЦОВА Д. В.	
Роль фінансово-правових принципів у сфері розвитку бюджетного права	260
КОТЛЯРОВ К. Г.	
Нейромережі: можлива користь і потенційна небезпека	263
КОЧЕРГА І. О., ЧЕРЕДНИК С. О.	
Взаємодія мови та культури в міжкультурній комунікації.....	264
КРАВЧЕНКО Н. В.	
Професійний розвиток та управління людськими ресурсами в системі SMART-освіти...266	
КРАМАРЕНКО Н. В.	
Алекситимічні прояви у військовослужбовців – учасників операції Об'єднаних сил як психологічна проблема	268
КРИКУН В. В.	
Проблеми кваліфікації адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 44 ³ КУпАП (порушення правил щодо карантину людей).....	270
КРОЙТОР В. А.	
Проблема розуміння значення принципів цивільного судочинства	272
КРУТ К. О.	
Громадський контроль у сфері охорони здоров'я Республіки Польща.....	275
КУЗУБОВА Т. О.	
Процесуальні аспекти обчислення строків дізнання при його зупиненні.....	276
ЛАЗАРЄВ В. В., ЛОГВИНЕНКО І. А.	
Право на свободу мирних зібрань і право на свободу об'єднань: міжнародні акти та національне законодавство України.....	278
ЛАРІОНОВ С. О., МАКАРЕНКО П. В.	
Досвід конвергенції психології та медицини під час підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони	281
ЛЕПШ Н. Я.	
Проблеми ефективності національного законодавства	283
ЛИТВИНОВ О. М., ГЛАДКОВА Є. О.	
Особливості функціонування університету в умовах коронакризи.....	285
ЛУК'ЯНИХІНА О. А., ЛУК'ЯНИХІН В. О.	
Діяльність правоохоронних органів у контексті забезпечення державою суспільних благ	287

працівників тощо. Ефективним є і безпосередній зв'язок науковців із практиками, що реалізується, перш за все, в процесі дискусій на науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, які проводяться у ХНУВС.

Важливою на сьогоднішній день є і роль університету у науковому забезпеченні як загальнодержавного, так і регіонального стратегування у сфері протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки. Серед іншого зауважимо на позитивному досвіді взаємодії ХНУВС із ГУНП у Харківській області, Харківською обласною державною адміністрацією, Харківською обласною радою при розробці та реалізації подібних проєктів. Найявний досвід дозволяє виходити нам з позиціями його поширення.

Але вжиті карантинні обмеження все ж впливають на систему освіти і, зокрема, на навчальний процес у ХНУВС. Досвід введення безпрецедентних карантинних заходів у зв'язку з пандемією вірусу COVID-19 доводить, що вони назавжди змінили уявлення людства про освітній процес. Карантин змусив нас швидко адаптуватися до нових умов та шукати альтернативні засоби надання освітніх послуг. Таким рішенням для більшості освітніх установ України та світу стало дистанційне навчання. Його реалізація стала можливою завдяки інноваційним технологіям на основі новітніх освітніх платформ.

13 березня 2020 року в університеті було оголошено карантин, а навчальний процес переведений у дистанційну форму. Викладачі записали відеолекції, які супроводжувалися мультимедійним контентом. Перевірка рівня засвоєних знань здійснювалася шляхом вирішення розроблених викладачами завантажених на сервер тестових завдань. Практичні та семінарські заняття також проходили он-лайн. Викладачі постійно підтримували зворотній зв'язок з курсантами і слухачами та надавали консультації за допомогою засобів зв'язку.

В університеті новий навчальний рік було розпочати раніше – з серпня місяця. Одночасно проходила і вступна компанія. Усі ці заходи відбувались за умов суворого дотримання протиепідемічних правил, що забезпечило успішне виконання поставлених завдань.

І про злободенне в якості резюме: здатність відомчих ВНЗ оперативно реагувати на потреби практики правоохоронної діяльності, створення різноманітних алгоритмів навчання, які поєднуються з елементами службової підготовки, зумовлюють об'єктивну потребу у збереженні державного замовлення для таких закладів. Тим більш шкідливими є намагання позбавити відомчі заклади підготовки слідчих, що загрожує падінням авторитету правоохоронних органів, системним порушенням прав і свобод громадян, подальшим загостренням негативних соціальних явищ, в тому числі і насамперед – злочинності.

Одержано 14.11.2020

УДК 330.5:355.45(477)

Олена Анатоліївна ЛУК'ЯНИХІНА,

кандидат економічних наук, доцент,

завідувач кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0326-9983>;

Вадим Олександрович ЛУК'ЯНИХІН,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри управління Сумського державного університету

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВОЮ СУСПІЛЬНИХ БЛАГ

Становлення і розвиток будь-якої держави визначається багатьма чинниками, одним із яких є тип суспільних відносин, що визначають національну соціально-економічну систему. Останні 29 років відбуваються складні трансформації починаючи від руйнування сформованих десятиліттями економічних зв'язків командно-адміністративної системи до формування і впровадження

ринкової парадигми розвитку економіки. Кардинальна зміна механізму розробки, координації, прийняття і реалізації господарських рішень в економічному житті країни, трансформації панівного типу власності від виключно державної до плюралізму їх форм відбувалась одночасно із становленням України як незалежної держави та з формуванням усіх державних інституцій як обов'язкових її атрибутів.

Прийняття у 1996 році Верховною радою Конституції України (1) стало першим кроком у формуванні правничих підойм демократичного суспільства. Подальше становлення і розвиток державності орієнтовані на впровадження принципів і цінностей громадянського суспільства й інтеграції України у світове співтовариство, зокрема європейське.

Специфіка українських трансформацій у порівнянні з розвитком ринкових відносин в американській і економіках європейських країн полягає в тому, що там це відбувалося еволюційно на базі капіталізму зі збільшенням втручання держави в економічне регулювання господарського життя від мінімального рівня (2) (на початку ХХ-го ст. це 1/12 від можливого обсягу втручання) до поступового накопичення цих функцій і збільшення ваги держави у врегулюванні і розв'язанні «фіаско» ринку із формуванням механізмів фінансового забезпечення покриття відповідних суспільних витрат.

У свою чергу в Україні це був радикальний розрив усталених економічних зв'язків, обумовлених державною формою власності і тотальним регулюванням усіх економічних і соціальних процесів. При цьому налагодження нових комунікаційних можливостей, що працюють за іншим принципом, потребувало зміни логіки і мотивації економічної поведінки суб'єктів соціально-економічних відносин від патерналістської моделі до самостійної і відповідальної за свій економічний вибір самоорганізації. Це потребувало часу і низки законодавчих рішень щодо запуску процесів роздержавлення і приватизації об'єктів державної власності, формування інфраструктури для створення відповідних умов для розвитку ринкової економіки. У той час (90-ті -2000рр.), коли ми відмовлялися і заперечували навіть доцільні форми впливу держави на економічне життя суспільства, західні економічні системи являли собою змішані економічні системи, в яких нівелюються негативні прояви ринку та командної економіки, а позитивні колаборації забезпечували підвищення стійкості і конкурентоспроможності економік цих країн.

Рух цивілізованих країн у напрямку побудови ефективного громадянського суспільства і популяризації його цінностей спонукав сприймати у цьому процесі державу як партнера (3). Не заглиблюючись у зміст і погляди на трактування цієї категорії, зауважимо, що «під громадянським суспільством розуміють суспільство з розвинутими економічними, культурними, правовими відносинами між самими індивідами, неопосередкованими державою» (4). Між тим, Т.Ю. Дашо та Т.З. Гарасимів (3) вважають що розвинене громадянське суспільство можливо побудувати лише за сильної держави.

Загально відомо, що економічна роль держави втілена у діяльності виконавчої гілки влади, тобто уряду, який на думку К.Р. Макконелла і С.Л. Брю (5), повинен забезпечити правову базу та суспільну атмосферу, спрямовану на ефективне функціонування ринкової системи; захист конкуренції, перерозподіл доходу і багатства; корегований розподіл національних ресурсів з метою зміни структури національного продукту; стабілізацію національної економіки (контроль за безробіттям та інфляцією) та забезпечення економічного зростання. Формування нормативно-правової бази, тобто «правил гри» для суб'єктів ринкової економіки спрямовано на захист конкурентного середовища і забезпечення дотримання усіма учасниками цих відносин вимог законодавства. Такий погляд на роль і ступінь впливу держави на економічну систему і учасників транзакцій в ринковій економіці змінювався від цілковитого заперечення такого втручання (чистий капіталізм) до поступового розуміння необхідності збільшення державного регулювання економічних процесів. У зв'язку з цим виникають також проблеми формування нових політичних еліт в Україні (6).

Еволюція ринку від дикого капіталізму до сучасних конгломератів економічних систем – соціально-ринкової економіки обумовлена неефективністю виключно ринкових механізмів у розв'язанні деяких протиріч, зокрема суперечностей між приватними і суспільними інтересами учасників ринкових відносин. Держава як публічно-суспільне утворення є складною системою інституцій і зв'язків між ними, виконуваних відносно суспільства функцій й економічних відносин,

які обумовлені різними типами власності і механізмами координації господарських рішень. При виборі варіанта виробництва благ і послуг економічний інтерес власника засобів виробництва (підприємця) полягає в отриманні максимального прибутку, що зазвичай визначається економічною, а не соціальною ефективністю та переважно не збігається з інтересами суспільства, а преважує над ними (наприклад, виробництво супроводжується викидами шкідливих речовин, неприємним запахом через невикористання фільтрів і погіршує якість повітря, котрим дихає населення району, де розташоване підприємство). Тобто такі проблеми як якість навколишнього природного середовища, соціальний захист, забезпечення публічної безпеки, національної оборони, безпечного середовища (від інфекцій і хвороб) і т. ін. не спроможні розв'язати механізми ринкового саморегулювання, бо ті знаходяться поза полем їх регулювання і головне – економічних інтересів (7).

У свою чергу згідно з Конституцією України (1) три гілки влади повинні забезпечити ефективне функціонування держави стосовно дотримання прав і свобод, безпечного існування і розвитку, задоволення потреб і інтересів її громадян в рамках закону. Ми не будемо зупинятися на трактуванні сутності категорії «інтерес» але заслуговує на увагу докладне дослідження І. Венедиктової (8) щодо методологічних підходів до визначення її сутності, об'єктивних і суб'єктивних сторін цього поняття з погляду психологів, економістів, соціологів та юристів.

У зв'язку з цим сучасні економічні системи з метою цілісного і збалансованого розвитку економіки, забезпечення відтворення на усіх етапах виробничого циклу і зростання соціально-економічних показників відводять важливе місце саме державі (поруч із ринковими механізмами) у врегулюванні «неспроможностей» ринку.

Зважаючи на циклічність розвитку економіки і виникнення різних за характером походження (економічних, фінансових, політичних та інших) і масштабом криз, котрі збуджують економіки країн світу з певною періодичністю (2001, 2008, 2014, 2020 роки) виникає нагальна потреба у формуванні адаптивних механізмів до таких впливів і пошук інструментів державного регулювання діяльності економічних систем в умовах невизначеності і шоківих впливів. Пол Самуельсон (2) зауважив, що для американської економіки початку - середини ХХ-го ст. було характерним таке: вплив держави у кризові періоди значно збільшувався і був спрямований на антикризове управління (до речі, розвиток поглядів щодо виникнення бюрократичних структур управління, «раціональної бюрократії») М. Вебера теж припадає на періоди криз, коли в організаціях пріоритет віддають саме авторитарному централізованому управлінню з чітким визначенням повноважень і зон відповідальності). При цьому у посткризові періоди обсяг втручання держави в економіку не знижується до докризового рівня, а залишається доволі високим. Тобто з часом спостерігається стала тенденція до збільшення обсягу і ваги виконуваних державою функцій щодо регулювання економічних процесів у країні.

Відповідно до ст.1 Закону України (9) «Національна поліція України є центральним органом виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку», тобто фактично забезпечує надання населенню країни необхідних суспільних благ за рахунок фіскальної і податкової функцій.

Віднесення цього блага до суспільних не викликає дискусій у дослідників (5, 10), оскільки поруч із національною обороною, безпекою навколишнього природного середовища воно має ознаки, сформульовані за (2, 5, 10): неподільність споживання, неможливість виключити певних осіб з кола споживачів цих благ; відсутність конкуренції між споживачами у процесі споживання цих благ; наявність неринкового характеру вартості. І головною, важливою для нашого дослідження властивістю, виокремленою К.Р.Макконеллем і С.Л.Брю (5) є те, що отримання вигоди від суспільних благ відбувається внаслідок його виробництва, а не споживання (характерне для індивідуальних благ).

Враховуючи виклики сьогодення, теоретичні й емпіричні дослідження науковців, і наші попередні викладки, держава повинна забезпечити фінансування національної оборони, правоохоронної системи, системи боротьби з пандемією, збереження культурної та історичної спадщини особливо у періоди криз, незважаючи на те, чи можна їх віднести до суспільних благ чи вважати їх такими, що мають позитивні чи негативні екстерналії (11).

Висновок. Роль держави в ринковій економіці визначається еволюцією економічних систем і сформованими в них економічними та суспільними відносинами. В ринкових умовах господарювання держава виконує регулювальну фіскальну, розподільну та інші функції і забезпечує виробництво і відтворення суспільних благ, що споживаються усіма членами суспільства і є необхідними для його динамічного розвитку. Діяльність правоохоронних органів у напрямку забезпечення публічної безпеки є необхідним суспільним благом, виробництво і відтворення якого держава повинна забезпечувати у повному обсязі, починаючи від підготовки курсантів за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» до безпосереднього супроводження цієї галузі за рахунок державного фінансування.

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст.141
2. Самуельсон, Пол Економіка : підручник. / За ред. О.Лецишина Львів. Світ, 1993. 489с.
3. Дашо, Т.Ю., Гарасимів, Т.З. Роль і місце органів внутрішніх справ України в умовах формування громадянського суспільства: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 212 с.
4. Соціологія: Короткий енциклопедичний словник / Соціологічна асоціація України; уклад. Волович В.Г. [та ін.]. К.: Укр. Центр духовної культури, 1998. С. 108.
5. Макконел, Р. Кэмпбелл, Брю, Л. Стэнли. Экономикс: принципы, проблемы и политика : Т.1. / Пер. с англ. 1993.
6. Деміхов О.І., Скрипка Л., Руденко Є. Можливості застосування в Україні меритократичної моделі управління. *Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: матеріали III Всеукр. н.-пр. конф. (Херсон, 18-19 квітня 2019 р.)*. Херсон, 2019. С. 204-207. URL: <http://www.ksau.kherson.ua/files/konferencii/>(дата останнього звернення 1.11.2020)
7. Застосування стратегічної екологічної оцінки при розробці стратегій забезпечення соціо-еколого-економічного розвитку міських територій. / [В.О. Лук'янихін, О.А. Лук'янихіна та ін.]. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2017. №3. С. 73-79. DOI: 10.21272/1817-9215.2017.3-10.
8. Венедиктова, І. Методологічні підходи до співвідношення понять «інтерес» і «потреба» при визначенні юридичної категорії «охоронюваний законом інтерес». *Вісник Академії правових наук України*. 2011. № 3 [66]. С.129-137.
9. Про Національну поліцію : Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40-41. ст.379.
10. Вертелєва, О. В. Національна оборона як суспільне благо та особливості його відтворення в Україні. *Економіка та держава*. 2018. № 1. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2018/8.pdf.pdf (дата останнього звернення 31.10.2020)
11. Пигу А. Экономическая теория благосостояния. М.: Прогресс, 1985. Т.2, с. URL:<http://mirknig.su/knigi/biznes/24983-ekonomicheskaya-teoriya-blagosostoyaniya-tom-1-2.html> (дата останнього звернення 31.10.2020)

Одержано 16.11.2020

УДК 342.7

Ірина Володимирівна МАЙСУН,

*викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2778-2957>;*

ПІДМІНА ПОНЯТЬ В ІНСТИТУТІ СВОБОДИ СЛОВА В ЄС: HATE SPEECH

Починаючи з 2016 року в США та країнах ЄС назріває занепокоєння щодо можливих порушень права на свободу слова та свободу висловлювань, на фоні популяризації поняття «Хейт спіч» - «мова ненависті» і співставлення його з поняттям «Хейт крайм» - «злочин,